

"עלים רוטטים בצל"

"לשונות אש עולות בחלל
כמו צמות פרועות של אשה".
אולם היום הבורע הוא זמני ועימו
שאר יסודותיו. כך שהטבע מביא לידי
אחריו את הערב הלוחך את הרמץ
ושיירי האפר הבורע:

"ערב לואט אפרו מפזר
ממחיתת רדת יום".

והמשורר הנסגר עם השקיעה ומכין
עצמו לחדלון הלילה, משאיר בו צל
תקווה ואופטימיות ליום הבא:
"אשרי היודעים חכות".

שירתו של יונתן גורל טבועה בחר
תם הנוף והטבע למזגיו, אולם מעניין
לעקוב אחר מכלול נופי זה ולעמוד
על יסודותיו. נופו של יונתן גורל הוא
נוף מוגבל מאוד. זהו נוף עירוני, אר
לם אין העיר טובעת בו את חותמה.
אנו יודעים כי המשורר חווה את שיר
ריו בעיר והוא גם מציין זאת "שלוח
עירי ושקט" או "עננה רוכסת את
עמודי העיר". אולם העיר עצמה אינה
קיימת כאן. אין אנו שומעים את הדי
רעשה, אין כאן כבישים הומים, מכר
ניות או המון אדם, ישנם כאן נופים
שממעל להם, נופים המתחילים להוות
מהלוגו של המשורר שבביתו בקומה
השנייה או השלישית ולמעלה ממנה.
המשורר יודע רק את נוף הגגות

"אודם גגות בשפתי
כמוני כאודם אופק".

נוף המרפסות. בכל המרפסות עגלות
וילדים. מגדלים. מגדל מסגד מנופף
בעטרת. ארובות. ארובה נושמת את
יגעה. וכמובן שמים. ירח. שמש. ענ
נים וכל מופעותיהם. כך מעניין שיש
עוד מקום לנוף הטבעי בשירה שיצי
רתה בעיר. הואיל ושירה זו יודעת
לחפשו. יודעת למצוא ולהתפעל ממנו.
עד כדי כך שהנוף המכני בן המאה
ה-20 השליט כל כך והרעשני. אינו
מצליח להיחלץ לתוכה ולערער את זכר
תה יאת המיתה הדקה. שירתו של גור
ל יודעת לינוק ולו גם בעיר. נופי
טבע שקטים ומקסימים כאילו קלטם
במרחבי שדות ובגנים רחוקים. היא
גם יודעת לתת לאותו נוף שלכאורה
מבחינת מרחב הוא מוגבל מאוד את
גוונים המרובים, ועל ידי כך לפרשו
ולהרחיבו לשטח אין-סודי.

צורות שונות לשירתו של גורל. יש
בה שירים שצורתם חופשית. והרית
מוס החופשי בקצבו הוא שמצעים.
אולם יש והמשורר כופה עצמו למסג
רת של חריזה קבועה. לדעתי. בצורה
זו לא מצליח המשורר הואיל והחריזה
שלו לא נשמעת כטבעית וכמתנגנת
מאלית. אלא, כפי שציינתי, כפויה ב
מקצת. לצורך החריזה בחר המשורר
מלים המתחרזות עם קודמתן, ומלים
אלו כמעט תמיד אינן מוסיפות לשיר
לא מבחינה תכנית ולא צורנית. לדע
תי הן רק מסאבות אותו ומכבידות
עליו. בעיקר בשירים שתחילתם הם
חופשיים בצורתם אולם בהמשכם מס
תגן חרוז כפוי וכבד.

גם סגנונות מחליף המחבר. יש
הוא שר כפי שצינו בסגנון חופשי
בן-זמננו, אך יש והוא שר בדרך ה
שירה העברית בספרד בימי הביניים,
או בסגנון הפיוטים. סגנון. אני מתכ
וונת לא רק לצורת החריזה ומבנה ה
בתים אלא גם לצורה הלשונית כמו
השיר:

"לבי נתתי להורגים
ולי נותרו רחמים
לא לו שכבר הרוגים".

כל עוד השיר שלם בצורתו ובלשונו
ומהווה יחידה אחת, נוכל להתחייס
אליו כאל נסיון מעניין, אולם כאשר
מסתגנות שורות "פיוטיות" וחרוזות
לשיר חופשי ובעיקר שאין הן פונק
ציונליות בו וללא קשר, הרי שוב
מהוות הן טריו מפריע ומעכב כמו ב
שיר "ירח יצהב". בשיר זה מסיים ה
משורר:

ואת לא תשעי
פרחך הנפתל והנרדף
אל לבן תלחצי
להיות לך ביום עברה
לגיל ולמצבה".

על אף אי-האחידות הצורנית וה
סגנונית, הרי יש לקבל בברכה ספר
שירים זה שתחיית אמת במ.

בשירתו של יונתן גורל ("עלים רו
טטים בצל" בתוצאת "אוגדן" ירוש
לים) ניצב אדם מול משחקי היום על
חליפותיו וצבעיו. ובעיניים ראשוניות
ומעריצות שוב ושוב נושם הוא בהתי
פעמות את היצירה הגדולה של יום
בראשית: את האור. עיניו מלאות
את הבוקר הכחול. החמה ובני אורה
משחר עד שקיעה, בהכירו כי רק הל
לו הם כוח חיותו. את דמי צובעת ה
שמש. הם הנשימה שעדיין מצעידה
את הוויתו

"מלבב לו היום בגני
ואני עוצר בעדו
כל אשר עם לבי
ליבלב אתו

הם הם כוח היצירה השוקק בו

"רודה בי האור כמו עגלון
ואני מוביל עגלתו
בשיר מזמור".

רק הרקיע הכחול יודע לנסוך בו
בטחון

"אין פחד מנגן בלבי
רקיע כחול מגן בעדי
כבית וגג הוא לי
בזעף רוגע וניגון אלוהי".

ועם היעלמם של יסודות אלה הרי ה
רגשות הקטביים באים יקורעים את
הווייתו:

"ובלידות צועק שמות
לופת מתלים רדוף פחדים
עולה מתהום ומגגות
בלי זללא אח
אתע יחיד
לבדי"

לפי כך עם הערוב יום כאשר החד
לון וחוסר האונים פושט והולך. כא
שר העוגב והכינור אינם נענים עוד
לו. אף כי ידי בשלוח והיצירה מפע
מת בו, נשאר אך מקום לתפילה דקה
ורוטטת לאל. לאמונה כי השממון ה
ערבי והלילי האלה הם אך זמניים ול
מחרת שוב תעלה ותקרן החמה באלף
אורות קרתה:

תפילתי לך אלוהי
שתעלה חמה מנרתיקה
למחרת ועד אין תכלה
בלעדיה חיינו צהובים
ועלינו ממושמים".

האהבה, השמש, היום הבורע, הם
יסודות המשתלבים יחדיו בשירתו של
יונתן גורל. השלושה הטועמים ויוד
עית טעם של פריחה וחדלון משתל
בים לאורו של יום בלהבה גדולה,
אשר אינה נאכלת. לכאורה הכל בר
ער נשרף כבחיון אלוהי עתיק,
אבל שריפתו אינה יודעת חדלון, אי
נה רומזת לסכנה או לכליון אלא לח
יות

"יום בוער ואשו זבה
על ראשי הרים ועצים
כלבה.

ובהמשך:

"שעת כיסופים היא זו
שמים וארץ נלפתים
באהבה בוערים ואינם אכלים ...

וכמובן שהאהבה והאש מולשכות מייד
עם הדמיון אל האישה, ואם כי האישה
כאן אינה בשר ודם הרי לפחות דימר
ייה קיים: